

10. Кубрякова Е.С. и др. Краткий словарь когнитивных терминов. - М.: изд-во МГУ, 1996. - С. 97-99.
11. Ашурова Д.У. Стилистика текста в парадигме когнитивной лингвистики. // Филология масалалари. – Тошкент: 2003. №1. 41-45-б.
12. Сафаров С.Ш. Когнитив тилшунослик. -Жиззах: “Сангзор”, 2006. 90- б.
13. Мардиев Т. “Бахт” концептининг лингвомаданий ва семантик талкини (инглиз ва ўзбек тиллари қиёсида). // “Хорижий филология: тил, адабиёт, таълим” (Илмий ахборотнома журнали). – Самарканд: СамДЧТИ нашриёти, 2016, №10. 36-44-б.
14. Юсупов Ў.Қ. Маъно, тушунча, концепт ва лингвокультуреа атамалари хусусида. //Стилистика тилшуносликнинг замонавий йўналишларида. -Т.: 2011. 49-55-б.
15. Худайберганова Д.С. Ўзбек тилидаги бадий матнларнинг антропоцентрик талкини. Докторлик дисс. автореферати. -Т.: 2015. 102-б.
16. Азимова И. Ўзбек тилидаги газета матнлари мазмуний перселиясининг психоллингвистик тадқиқи: Филол. Фанлари номзоди. дисс. –Т.: 2008.
17. Кдырбаева Г.К. «Ман»-«Адам» концептосфераси бирликларининг лингвомаданий ва лингвокогнитив хусусиятлари (инглиз ва қорақалпоқ тиллари мисолида). –Тошкент: 2017.
18. Usenova G. «Mother/ana kontseptiniń indifikatorlariniń lingvomańeniý ózgeshelikleri». –Nókis: 2021.
- REZYUME.** Ushbu maqolada konsept tushunchasining o'rganilish tarixi, jahon va turkiy olimlarning lingvokulturologiya va konsept tushunchasining ilmiy nazariy fikrlari keltirilgan. Qoraqalpoq tilidagi eng dolzarb mavzularning biri ekanligi ilmiy qarashlardan yoritishga va ularni ilmiy manbalar asosida muhokama qildik.
- РЕЗЮМЕ.** В данной статье представлена история изучения концепта, научно-теоретические взгляды мировых и тюркских учёных-лингвокультурологов и концепт.
- SUMMARY.** This article presents the history of the study of the concept of understanding, the scientific and theoretical views of world and Turkic linguoculturologists and the concept.

FINAL SINTAKSEMALARNING O'RN VA DISTRIBUTSIYASI

G.D.Eshimbetova – katta o'qituvchi

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti

Tayanch so'zlar: sintaktik semantika, final sintaksema, distributsiya, sodda va qo'shma gaplar, sintaktik tahlil.

Ключевые слова: синтаксическая семантика, финальная синтаксема, дистрибуция, простые и сложные предложения, синтаксический анализ.

Key words: syntactic semantics, final syntaxeme, distribution, simple and compound sentences, syntactic analysis.

Kirish. Gapning sintaktik semantikasini o'rganish masalasi hozirgi davrga qadar so'z shakllari asosida leksik ma'nolar hosil qilgan tushuncha doirasida amalga oshiriladi, deb e'tirof etib kelinmoqda. Ammo grammatika darsliklarida ushbu atama ma'nosiga berilgan ta'rifga nisbatan tilshunos olimlarning fikrlari bir-biridan farq qiladi.

Tilshunoslik fani ijtimoiy hodisa hisoblanar ekan, tildagi nazariya va fikrlar o'zgarib turadi. Xususan, sintaktik tahlil masalasini atroflicha o'rganish jarayonida ingliz va amerika tilshunoslari bunday tahlilga turlicha yondashganlarining guvohi bo'lamiz.

Adabiyotlar tahlili. Amerika struktur tilshunoslik maktabi namoyondalari grammatikani formalistik asosda tadqiq qilgan. Ularning bu tajribalari sintaktik sathda semantikaga e'tibor qaratish zaruriyatini paydo qildi. Z.S.Xarris [4:120] zanjirli tahlilni qo'llab, gap tarkibini elementar gap bo'laklariga va distributiv metod asosida ad'yunktlarga ajratish g'oyasini ilgari suradi. L.E.Longakr [6:163-189] ham unga ergashib, gapni bevosita ishtirokchilarga ajratib zanjirli tahlil qilish metodini qo'llaydi.

Gapning sintaktik tahlili zanjirli usul yordamida, bevosita ishtirokchilarga ajratib tahlil qilish bilan chegaralangan. Shuning uchun ushbu tahlil usuli gap tarkibida ishtirok etgan birliklarning morfologik xususiyatlari bilan cheklanib, sintez jarayoniga o'ta olmaydi. Nihoyat, transformatsiyalashgan grammatika paydo bo'lgach, gapdagi sintaktik birliklarni segmentlarga ajratib va distributiv usullarni qo'llab tahlil qilish uslubi vujudga keldi va rivojlandi.

Amerika va Angliyada ushbu yo'nalish namoyondalari N.Chomsky, P.Roberts, E.Bach, A.Hathway, P.S.Rosenbaum, K.Olaf, Z.Hedde [2, 8, 1, 5, 9, 7] va boshqalar salmoqli ishlarni amalga oshirgan. Yangi izlanishlar va zamon talabiga binoan mazkur lisoniy tahlil metodlari takomillashtirildi va yangi qirralari kashf etildi.

Metodologiya. Grammatik xususiyatlarni tadqiq etishda distributiv, transformatsiya, tagmemalarni aniqlash, zanjirli tahlil kabi usullar asosida tilshunoslar tomonidan, jumladan A.I. Smirnitkiy [13:31] tomonidan e'tiborga molik ishlar amalga oshirilgan. Mazkur maqolada gap qurilmasida maqsadni ifodalovchi sintaktik birliklarning valentligini sintaktik aloqalar asosida aniqlab, ularning differensial sintaktik, differensial sintaktik-semantik belgilarini va

muayyan sintaktik aloqalar asosida boshqa sintaksemalar bilan birikish imkoniyatlarini aniqlashga e'tibor qaratiladi.

Komponentlarga ajratib tahlil qilishda sintaktik elementlar gaplarning tashqi qurilmasini tashkil qiladi. Sintaksemalarga ajratib tahlil qilishda esa gaplarning ichki qurilmasi qamrab olinadi.

Gapning tashqi va ichki (surface and deep structure) qurilmasini farqlashda tilshunoslar transformatsiyaning turli usullari yordamida tahlil qilishga harakat qiladi: "The deep structure" deganda "The boy is sleeping" gap varianti tushunilsa, "The surface structure" deganda "Is the boy sleeping?" so'roq shakli tushuniladi [3]. Bunday tahlilda gapning formal tomonlari e'tiborga olinib, ularni bevosita ishtirokchilarga ajratib tahlil qilish bilan cheklanadi.

Mazkur tadqiqot ishi gapning tashqi tarkibida kelgan sintaktik birliklarni, ularning o'zaro sintaktik aloqalarini hamda differensial sintaktik belgilarini modellashtirish usullari orqali tahlil qilish; gapning ichki qurilmasidagi sintaktik birliklarning sintaktik sathda semantikasini aniqlashdan iboratdir.

Tadqiqot usullari. Ushbu masalani tadqiq etishda A.M.Muxin yaratgan lingvistik metodlardan [10, 12, 11] shuningdek, boshqa qator ilmiy tadqiqotlardan unumli foydalanilgani o'z samarasini berdi. Mazkur lingvistik tahlil usuliga tayangan holda ingliz tili sodda va qo'shma gap qurilmalarida maqsadni ifodalovchi sintaktik birliklar sintaktik aloqalar asosida aniqlanadi.

Sintaksemalarga ajratib tahlil qilinayotganda tadqiqot obyekti bo'lgan gaplar tarkibidagi final sintaktik birliklarni aniqlashda maqsadni voqalantiruvchi birliklarga ega bo'lgan boshqa gaplar bilan ham taqqoslanadi. Gap tahliliga bunday yondashuvning ijobiy natija berishi ba'zi ilmiy tadqiqotlarda o'z samarasini bergani e'tirof etilgan.

Final sintaksemalarning o'rn. Ingliz tilida final sintaksemalar gap tarkibida turli o'rinlarda kelishi mumkin. Ko'p holatlarda final sintaksemalar gap ichida kuzatuv sintaksemalardan keyin kelishi kuzatiladi. Substansiallik, protsessuallik va kvalifikativlik doirasidagi barcha sintaksema variantlari ushbu pozitsiyada kuzatiladi:

1. Substansiallik Bazasida:

My parents used to move to Zomin for the summer because of their health condition.

2. Protsessuallik Bazasida:

I don't want to take part in this ceremony, lest someone would recognize me and be aware of my stay in the town.

3. Kvalifikativlik Bazasida:

He took some warm clothes with him in order not to get cold during his holiday in the North.

Final sintaksema substansiallik bazasida gap oxirida for predlogli birikma holida keladi. Bunda u final aksional, final obyekt yoki final stativ sintaksemalarni voqelantirishi mumkin:

We stopped by the road for a rest.

I have done it for my mother.

Protsessuallik qamrovida final sintaksemalar gap oxirida kelganda asosan o'timsiz fe'llar bilan ifodalanadi. Agar o'timli fe'llar bilan ifodalansa, final sintaksemadan keyin substansial obyekt sintaksema kelishi talab etiladi:

I regularly go to the gym to practice.

She hurried into her room to get dressed.

He entered the kitchen to have something to eat.

Protsessuallik doirasida asosan passiv final sintaksemalar gap oxirida kelishi kuzatiladi, shuningdek, ular gap boshida ajratilgan bo'lak vazifasida ham kelish holatlari uchraydi:

I have just sent my article to be edited.

We are going to hang the poster higher to be clearly seen.

Kvalifikativ doirasida final sintaksemalar gap oxirida kelishi asosan stativ final va kvalitatif final sintaksemalar bilan kuzatiladi, bunda mazkur birliklar bog'lama fe'l va sifat yoki o'tgan zamon sifatdoshi bilan ifodalanadi:

He always does his best to be successful.

She enjoyed lying on the white sands of the beach to be suntanned.

He decided to get financial knowledge to be rich.

Final sintaksemalar gap boshida kelishi maqsad holiga mantiqiy urg'u berilganda yoki ajratilgan bo'lak vazifasida kelgan holatlarda kuzatiladi. Bu o'rinda asosan final sintaksemalar kvalifikativlik va protsessuallik bazasida faollashadi:

To keep fit and strong, you should always work out in the gym.

To occupy a suitable seat in the lecture hall, he left his house earlier.

Ingliz tilidagi final sintaksemalar gap qurilmasida ajratilgan bo'laklar, kesim, maqsad holi, to'ldiruvchi, aniqlovchi, maqsad ergash gap va payt ergash gap vazifalarida reallashadi.

Final sintaksemalarning distributsiyasi. Quyida final sintaksemalarning distributsiyasi, ya'ni qamrovi bilan tanishamiz. Final sintaksemalar eng ko'p holatda o'timli fe'lning biror zamon shakli va to'ldiruvchi o'rtasida joylashadi.

1. Yadro Predikativ: O'timsiz fe'l Perfect zamon shaklida bo'lib, undan keyin unga tobelanib keluvchi o'timli maqsad fe'li infinitiv shaklda kelgusi zamonga tegishli harakatni voqelantiradi va o'ziga substansial obyekt sintaksemani tobelantiradi:

Samko, I have come to fetch your daughter. (RJ, 187)

2. Tarz Holi Vazifasida: O'timsiz fe'l hozirgi zamon sifatdoshining bo'lishli yoki inkor shakli + to V_inf + egalik olmoshi + sifat + ot:

... old Jew walked on, not troubling to hide his contemptuous smile. (RJ, 220)

3. Bo'lishli yoki inkor shakldagi fe'l: O'tgan zamondagi o'timli harakat fe'li + o'timli maqsad fe'lining infinitiv shakli + to'ldiruvchi ergash gap:

He did not even look to see what he was eating. (RJ, 209)

4. Buyruq maylidagi o'timsiz fe'l + for N + payt holi:

Come for the letter this evening and then take it right away. (RJ, 236)

5. Hozirgi zamon shaklidagi o'timli fe'l (kelasi zamon mazmuniga ega) + to Vinf + Obj + maqsad ergash gap:

I want to save Eva, so that she doesn't have to wear a yellow star. (RJ, 203)

6. Iltimos mazmunidagi so'roq gaplar: Iltimos mazmunidagi so'roq gaplar tarkibida final sintaksema distributsiyasi prepozitsiyadagi aksional va obyekt, postpozitsiyadagi temporal sintaksemalardan iborat bo'ladi

Could I trouble you to go outside for a moment? (RJ, 179)

7. For to Infinitive qurilmada: Final sintaksema for to infinitive qurilma bilan faollashganda, maqsad nutq fe'llari yoki harakat fe'li bilan voqelanadi, holat fe'lga tobelanadi va boshqa bir sintaktik qurilma qurshovida bo'ladi

He waited for her to speak but it seemed that her answer would never come. (PAPT, 146)

8. Kesim Vazifasidagi Harakat Fe'li: Kesim vazifasidagi harakat fe'li + lokativ sintaksema + tarz sintaksema + final sintaksema + aniqlovchi ergash gap. Bunday qurshovdagi maqsad sintaksema for + Noun/ Prn shaklida ifodalanadi.

He looked round the room in vain for some whom he knew. (RJ, 176)

9. Gap Boshida Ajratilgan Bo'lak Vazifasida: bunda u tarz va interrogative sintaksemalar qurshovida joylashadi:

Anxious to see whether they would understand him, he stretched out his arms to the full width of the table. (RJ, 176)

10. Murakkab Sintaktik Qurilmalar qurshovi: bunda u bog'langan ergash gapning bir bo'lagi sifatida bog'lovchidan keyin joylashadi

"You are very thoughtful", said Haso, praising him, and to show his gratitude he completely opened his heart to him. (RJ, 143)

11. Parallel Konstruksiya Qamrovida:

How she had tried to convince him, how she had raised her voice to emphasize it! (RJ, 118)

12. Maqsad Holiga Savol Berilganda: bunda soroq olmoshi va for predlogi o'rtasida gapning boshqa bo'laklari joylashadi:

What are you still standing there for? (RJ, 244)

13. Final Sintaksema to make sure Bilan ifodalanganda: bunda undan keyin kelgusi zamonga tegishli harakat yoki holatni ifodalovchi darak, so'roq va inkor ma'nodagi to'ldiruvchi ergash gap kelishi mumkin:

I am telling you this to make sure that we understand one another in the future. (RJ, 153)

14. Bog'lovchisi Tushib Qolgan To'ldiruvchi Ergash Gap Tarkibida: be going + infinitive + object qurshovida kelishi mumkin:

Brother Haso had told them they were going to make history. (RJ, 237)

15. O'timli fe'l + Object + Tarz holi + Maqsad holi + Object distributsiyasi ham uchraydi:

The cold blue eyes studied him impersonally not to miss anything and then settled on his face. (PAPT, 76)

Agar final sintaksema to miss (o'tkazib yuborish - *пропускаю*) fe'li bilan ifodalangan bo'lsa u doim inkor shaklda bo'ladi. Shuningdek, mazkur qurshov o'timsiz fe'l bilan ham kuzatiladi:

Slowly he flicked the pages over, pausing occasionally to read an entry here and there. (PAPT, 92)

Xulosa. Final sintaksemalarning gap qurilmasidagi o'rni va distributsiyasini o'rganar ekanmiz, ular gapning boshida, o'rtasida va oxirida kelish holatlarini kuzatdik. Final sintaksema gap boshida kelganda ajratilgan bo'lak tarkibida protsessuallik bazasida uchraydi. Gap o'rtasida o'timli fe'l bilan ifodalangan protsessual final sintaksemalar, substansial final va kvalifikativ final sintaksemalar kuzatildi. Gap oxirida asosan, substansial final sintaksemalar kelishining guvohi bo'ldik.

Final sintaksemalar distributsiyasi haqida xulosa qiladigan bo'lsak, ular asosan obyekt va aksional sintaksemalar qurshovida bo'ladi. Shuningdek, tarz, attributiv, kauzativ sintaksemalar bilan ham bog'lanadi; darak, so'roq, buyruq gaplar, parallel konstruksiyalar, ritorik so'roq gaplar tarkibida keladi.

Adabiyotlar

1. Bach E. An introduction to transformational grammar. – New-York: 1964. –P. 284.
2. Chomsky N. Syntactic Structures. 2-nd edition. Berlin – New York: MOUTON de Gruyter, 2002. –P. 118.
3. en.m.wikipedia.org/wiki/Deep_structure_and_surface_structure.
4. Harris Z.S. String Analysis of Sentence Structure. – The Hague, 1964. –P. 358.
5. Hathway V.A. Transformational Syntax. The Grammar of Modern American English. – New-York: 1967. – P. 421.
6. Longacre R.E. String Constituent Analysis. Language, 1960. V36. №1. – P.163-189.
7. Olaf K., Hedde Z. Introducing Syntax. Cambridge University Press, 2017. –P. 226.
8. Roberts P. English Syntax. – New York6: 1964. –P. 414.
9. Rosenbaum P.S. The Grammar of English Predicate Complement Constructions. – Cambridge, Mass: The M.I.T. Press, 1967. –P. 278.
10. Мухин А.М. Структура предложений и их модели. – Ленинград: Ленинград отд.: «Наука», 1968. –С.230.
11. Мухин А.М. Функциональный синтаксис. Функциональная лексикология. Функциональная морфология. – СПб., 2007. – С.198с.
12. Мухин А.М. Синтаксический анализ и проблема уровней языка.– Ленинград: «Наука», 1980. –С. 304.
13. Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. – Москва: Лит. на иностр. яз., 1957. –С. 286.

REZYUME. Ushbu maqolada gapning sintaktik semantikasini o'rganish masalasi va final sintaksemalarning gap qurilmasidagi o'rni hamda distributsiyasi tahlil qilinadi. Shuningdek, ingliz tilidagi sodda va qo'shma gap qurilmalarida final sintaksemalarning valentligini aniqlashga e'tibor qaratiladi. Maqola mavzu doirasida tilshunoslikdagi muhim nazariy va amaliy masalalarni yoritadi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье анализируется проблема изучения синтаксической семантики предложения, а также роль и дистрибуция финальных синтаксем в структуре предложения. Также уделяется внимание определению валентности финальных синтаксем в простых и сложных предложениях английского языка. В статье освещаются важные теоретические и практические вопросы языкознания в рамках темы.

SUMMARY. This article analyzes the issue of studying syntactic semantics of the sentence as well as the role and distribution of the final syntaxemes in the sentence structure. Also, attention is paid to determining the valence of final syntaxemes in simple and compound sentences in English. The article covers important theoretical and practical issues in linguistics within the framework of the topic.

HÁZIRGI QARAQALPAQ TILINDE KÓP KOMPONENTLI DIZBEKLI QOSPA GÁPLERDÍN QOLLANILIW ÓZGESHELİKLERI

Z.U.Mangitbaeva – *tayanish doktorant*

Ózbekstan Respublikası İlimler akademiyası Qaraqalpaqstan bólimi

Qaraqalpaq gumanitar ilimler ilim-izertlew institutı

Tayanich so'zlar: ko'p komponentli murakkab gaplar, bog'lovchilar, semantika, ochiq strukturali, yopiq strukturali.

Ключевые слова: многокомпонентные сложные предложения, союзы, семантика, открытые структуры, закрытые структуры.

Key words: multi-component compound sentences, conjunctions, semantics, open structure, closed structure.

Qospa gáptiń hár bir bólegi jay gáptiń belgileri boyınsha dúzilse, predikativ birliklerdiń sanın anıqlaw ushın qospa gáp quramına kiretuǵın jay gápplerdiń sanın belgilew kerek. Usı maqsette jay gápplerdiń grammatikalıq tiykarların tabıw kerek. Olar hár bir predikativ birliktiń konstruktivlik orayı bolıp esaplanadı.

Belgili tilshi ilimpaz Ğ.A.Abdurahmanov qospa gápplerdi grammatikalıq, semantikalıq hám intonaciyalıq ózgesheliklerine qaray: 1) dánekersiz qospa gáp; 2) dizbekli qospa gáp; 3) baǵınıńqılı qospa dep úsh túrge bóledi [1]. Onıń anıqlawı boyınsha qospa gáptiń quramındaǵı jay gápplerdiń dánekersiz, intonaciya arqalı baylanısqa túri-dánekersiz qospa gáp, dizbeklewshi dánekerlerdiń baylanıstırıwınan dúzilgen qospa gáppler-dizbekli qospa gáp, baǵındırıwshı dánekerler hám dánekerlik xızmettegi sózler, sóz formaları arqalı baǵınıw jolı menen baylanısqa qospa gáppler baǵınıńqılı qospa dep qaraladı. Bul bóliniw boyınsha dánekersiz qospa gáp dástúrli úyrenilip kiyatırǵan dizbekli qospa gáptiń dánekersiz túrin óz quramına aladı. Dánekersiz qospa gápplerdi óz aldına qospa gáptiń bir túri retinde úyreniw XX ásirde 50-60-jıllardan baslap túrkiy tillerin de V.N.Xangildiniń, Ğ.A.Abdurahmanovtıń miynetlerinen orın aldı. V.N.Xangildinniń anıqlawı boyınsha dánekersiz qospa gáptiń baslı belgisi retinde intonaciya, pauza hám qospa gáp quramındaǵı geybir forma ortalıqları kórsetiledi. Ilimpaz A.Álniyazov házirgi qaraqalpaq tilinde komponentler arasındaǵı túp mánilerdiń xarakteri boyınsha dizbekli qospa gápplerdi eki toparǵa ajratıwdı usınadı: 1) biriktiriw mánili gáppler 2) qarama-qarsı mánili gáppler dep ajratadı [2]. Qospa gáptiń hárqaysı túriniń dúzilisi, túrli funkciyaları hám kategoriyaları boyınsha talas-tartısh pikirler júdá kóp. Olardıń hárbirin óz aldına izertlew obyektine alıw hám analiz jasaw házirgi til biliminde sintaksis tarawınıń aktual máselelerinen bolıp esaplanadı. Lingvistikalıq ádebiyatlarda dizbekli qospa gápplerdiń komponentleri arasında teńlik múnásibetleri biriktiriw, qarama-qarsılıq, izbe-izlik mánileri tiykarında anlatıladi

dep kórsetiledi. Biraq, sonıń menen birge, dizbekli qospa gáppler arqalı anlatılatuǵın mániler kólemi anaǵurlum keń ekenligi názerde tutılıp, dizbekli qospa gápplerde baǵınıńqılı qospa gápplerde bildiriletuǵın mání múnásibetleriniń derlik barlıǵı anlatılıwı múmkinligin atap ótken.

Qospa gáptiń klassifikaciyanıwı tómendegi úsh principke tiykarlanadı:

1) qospa gáptiń quramındaǵı predikativlik komponentlerdiń dánekerli (yamasa dánekersiz) baylanısta keliwi. Bul belgi boyınsha barlıq qospa gáppler dánekerli hám dánekersiz bolıp bólinedi;

2) qospa gáptiń quramındaǵı predikativlik komponentlerdiń dizbeklilik hám baǵınıńqılıq bolıp qarama-qarsı qoyılıwı. Demek, qospa gáppler joqarıda atalǵan principler tiykarında dizbekli qospa gáp, baǵınıńqılı qospa gáp hám dánekersiz qospa gáp bolıp úshke bólinedi. Atalǵan principler boyınsha dizbekli qospa gáptiń dúziliw biraz anıq onıń quramına kirgen jay gáppler dizbeklewshi dánekerler arqalı baylanısıp, bir-birine gárezsiz teń mánilikke iye boladı. Olardıń jay gáppleri arasındaǵı mánilik qatnaslar dánekerlerdiń mánilik baylanıstırıw ózgeshelikleri hám jay gápplerdiń mánilik baylanısıw mazmunına qaray anıqlanadı.

Qospa gáptiń quramında tek eki jay gáp bolıp qoymastan, bir neshe jay gápplerden de turıwı múmkin. Quramındaǵı jay gápplerdiń sanına qaray eki komponentli qospa gáppler hám kóp komponentli qospa gáppler bolıp bólinedi.

Demek, kóp komponentli qospa gáppler de joqarıdaǵı principler tiykarında kóp komponentli dizbekli qospa gáp, kóp komponentli baǵınıńqılı qospa gáp, kóp komponentli dánekersiz qospa gápplerge bólinedi. Kóp komponentli qospa gáppler - bul sózge bir pütün mání beretuǵın baylanıstırıwshı sózler yamasa intonaciya arqalı baylanısqa eki yamasa onnan artıq gápplerden ibarat bolǵan sintaksislik birlik. Solay etip, qospa gáp grammatikalıq jaqtan baylanısıp mánilik jaqtan bir qospalı oy-pikirdi